Zbornik sudske prakse

RJEŠENJE SUDA (šesto vijeće)

14. lipnja 2017.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Članak 99. Poslovnika Suda – Pravosudna suradnja u građanskim stvarima – Uredba (EU) br. 1215/2012 – Članak 1. stavak 2. točka (a) – Područje primjene – Isključene stvari – Stvarna prava koja proizlaze iz bračnog odnosa – Prestanak braka – Podjela imovine stečene tijekom braka“

U predmetu C-67/17,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Rayonen sad Varna (Okružni sud u Varni, Bugarska), odlukom od 26. siječnja 2017., koju je Sud zaprimio 7. veljače 2017., u postupku

Todor Iliev

protiv

Blagoveste Ilieve

SUD (šesto vijeće),

u sastavu: E. Regan, predsjednik vijeća, J.-C. Bonichot i C. G. Fernlund (izvjestitelj), suci,

nezavisna odvjetnica: E. Sharpston,

tajnik: A. Calot Escobar,

odlučivši, nakon što je saslušao nezavisnog odvjetnika, da u predmetu odluči obrazloženim rješenjem, u skladu s člankom 99. Poslovnika Suda,

donosi sljedeće

Rješenje

1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 1. stavka 2. točke (a) Uredbe (EU) br. 1215/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2012. o [sudskoj] nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima (SL 2012., L 351, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 11., str. 289. i ispravak SL 2016., L 202, str. 57.)

2 Zahtjev je upućen u okviru spora između Todora Ilieva i Blagoveste Ilieve u vezi s podjelom motornog vozila nakon prestanka njihova braka.

* Jezik postupka: bugarski

Pravni okvir

Pravo Unije

Uredba br. 1215/2012

3 U uvodnoj izjavi 34. Uredbe br. 1215/2012 Vijeće Europske unije istaknulo je potrebu za osiguranjem kontinuiteta između Konvencije o nadležnosti i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima od 27. rujna 1968. (SL 1972., L 299, str. 32., u daljnjem tekstu: Konvencija iz Bruxellesa) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 15., str. 3.) i uredbi koje je zamjenjuju, uključujući i tumačenja odredbi te konvencije koja je Sud već dao istovrsnih onima ove uredbe.

4 Članak 1. stavak 1. i stavak 2. točka (a) Uredbe br. 1215/2012 predviđa:

„(1) Ova se Uredba primjenjuje u građanskim i trgovačkim stvarima, bez obzira na vrstu suda. Ne proteže se posebno na financijske, carinske ili upravne predmete ili na odgovornost države za radnje i propuste u izvršavanju javnih ovlasti (*acta jure imperii*).

2. Ova se uredba ne primjenjuje na:

(a) osobna stanja i pravnu i poslovnu sposobnost fizičkih osoba, stvarna prava koja proizlaze iz bračnog odnosa ili odnosa za koji se prema pravu koje se primjenjuje na takav odnos smatra odnosom s učincima sličnim braku”.

5 Članak 4. stavak 1. ove uredbe glasi kako slijedi:

„Podložno ovoj Uredbi, osobe s domicilom u državi članici, bez obzira na njihovo državljanstvo, tuže se pred sudovima te države članice.”

6 Na temelju svog članka 80., Uredba br. 1215/2012 stavlja izvan snage Uredbu Vijeća (EZ) br. 44/2001 od 22. prosinca 2000. o [sudskoj]nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima (SL 2001., L 12, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 3., str. 30.).

7 U skladu s člankom 81. Uredbe br. 1215/2012:

„[…]

[Ova uredba] se primjenjuje od 10. siječnja 2015., osim članaka 75. i 76., koji se primjenjuju od 10. siječnja 2014.”

Konvencija iz Bruxellesa

8 Članak 1. Konvencije iz Bruxellesa glasi kako slijedi:

„Ova se Konvencija primjenjuje u građanskim i trgovačkim predmetima, bez obzira na vrstu suda. […]

Ova se Konvencija ne primjenjuje na:

(1) status ili pravnu sposobnost fizičkih osoba, imovinska prava proizašla iz bračnog odnosa, oporuka i nasljeđivanja;

[…]”.

Bugarsko pravo

Zakonik o međunarodnom privatnom pravu

9 Članak 4. stavak 1. točka 2. Zakonika o međunarodnom privatnom pravu predviđa:

„Sudovi i druga bugarska tijela imaju međunarodnu nadležnost ako:

[…]

(2) je tužitelj ili podnositelj zahtjeva bugarski državljanin ili pravna osoba bugarskog prava.”

Obiteljski zakonik

10 Članak 21. stavak 1. Obiteljskog zakonika predviđa da bračni drugovi imaju jednaka prava na imovinu koju su zajedno stekli tijekom braka, neovisno o imenu pod kojim je stečena.

11 U skladu s člankom 28. tog zakonika, u slučaju prestanka suvlasništva, bračni drugovi imaju pravo na jednake dijelove.

Glavni postupak i prethodna pitanja

12 T. Iliev, bugarski državljanin, i B. Ilieva, talijanska i bugarska državljanka, vjenčali su se 1. lipnja 2007. u Šumenu (Bugarska).

13 Brak između stranaka prestao je odlukom Rayonen sad Choumen (Okružni sud u Šumenu, Bugarska) 2. srpnja 2015.

14 Nakon razvoda o kojem je odluku donio taj sud, T. Iliev podnio je tužbu pred sudom koji je uputio zahtjev radi podjele motornog vozila koje je kupila B. Ilieva te koje je registrirano na njezino ime u studenom 2009.

15 T. Iliev ističe da je to vozilo kupljeno zajedničkim financijskim sredstvima dok su stranke bile u braku te da, na temelju članaka 21. i 28. Obiteljskog zakonika, motorno vozilo pripada i jednoj i drugoj stranci, iako je u Italiji bilo registrirano samo na ime B. Ilieve.

16 Prema odluci kojom se upućuje zahtjev za prethodnu odluku, iako su T. Iliev i B. Ilieva imali prijavljen domicil u Bugarskoj, valja smatrati da su imali uobičajeno boravište na talijanskom državnom području na dan sklapanja građanskog braka, kupnje vozila, proglašenja razvoda te podnošenja tužbe u glavnom postupku. Taj sud ističe da B. Ilieva deset godina neprekinuto živi i radi u Italiji, da je 14. ožujka 2016. prijavila bugarskim vlastima da boravi u Italiji te da na njezinoj osobnoj iskaznici, koju su izdale talijanske vlasti, stoji da boravi u Albi, u provinciji Cuneo (Italija).

17 B. Ilieva osporava nadležnost bugarskih sudova za donošenje odluke u glavnom postupku, smatrajući da su na temelju članka 4. stavka 1. Uredbe br. 1215/2012, nadležni talijanski sudovi.

18 Sud koji je uputio zahtjev izražava sumnje o tom pitanju s obzirom na to da raspolaže samo presudom koju je donio bugarski Vrhovni sud u okviru razvoda, u pogledu podjele imovine stečene tijekom braka. Prema toj presudi, iznimka iz članka 1. stavka 2. točke (a) Uredbe br. 1215/2012 odnosi se samo na

predmete koji se tiču stvarnih prava koja proizlaze iz bračnog odnosa onako kako su definirani u pojedinim člancima Obiteljskog zakonika koji ne podrazumijevaju takve podjele. To dovodi do zaključka da te podjele ulaze u područje primjene ove uredbe. Prema tom sudu, da je to slučaj, talijanski sudovi bili bi nadležni za odlučivanje u glavnom postupku, u skladu s člankom 4. stavkom 1. navedene uredbe. S druge strane, ako se potonji članak ne može primijeniti, bugarski bi sudovi bili nadležni na temelju članka 4. stavka 1. točke 2. Zakonika o međunarodnom privatnom pravu.

19 U tim je okolnostima Rayonen sad Varna (Okružni sud u Varni) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:

„(1.) Je li tužba za podjelu pokretnine stečene tijekom braka u okviru suvlasništva, između bivših bračnih drugova, spor u području stvarnih prava koja proizlaze iz bračnog odnosa u smislu članka 1. stavka 1. točke (a) Uredbe [br. 1215/2012]?

(2.) Je li spor o diobi pokretnine stečene tijekom braka, ali registrirane pred nadležnim tijelima samo na ime jednog od bivših bračnih drugova, obuhvaćen područjima koja su izuzeta iz primjene Uredbe [br. 1215/2012] na temelju članka 1. stavka 2. točke (a)?

(3.) Koji je sud nadležan za takav spor između bivših bračnih drugova o vlasništvu nad pokretninom stečenom tijekom trajanja njihova građanskog braka, ako su bračni drugovi državljani jedne države članice [Europske unije], ali je tijekom postupka utvrđeno da su u trenutku sklapanja braka, stjecanja pokretnine, razvoda braka i podnošenja tužbe za podjelu imovine nakon razvoda, imali domicil u drugoj državi članici?”

O prethodnim pitanjima

20 Na temelju članka 99. Poslovnika Suda, kada se odgovor na pitanje postavljeno u prethodnom postupku može jasno izvesti iz sudske prakse, Sud može u svakom trenutku, na prijedlog suca izvjestitelja te nakon što sasluša nezavisnog odvjetnika, odlučiti obrazloženim rješenjem.

21 U ovom predmetu valja primijeniti tu odredbu.

22 Tim trima pitanjima, koja valja razmatrati zajedno, sud koji je uputio zahtjev u bitnom pita treba li članak 1. stavak 2. točku (a) Uredbe br. 1215/2012 tumačiti u smislu da je spor poput onoga u glavnom postupku, koji se odnosi na podjelu pokretnine koju su bračni drugovi državljani jedne države članice, ali s domicilom u drugoj državi članici, stekli tijekom trajanja braka, nakon donošenja odluke o razvodu, obuhvaćen područjem primjene Uredbe br. 1215/2012 ili je obuhvaćen područjem stvarnih prava koja proizlaze iz bračnog odnosa te, prema tome, iznimkama iz navedenog članka 1. stavka 2. točke (a).

23 U tom pogledu, valja podsjetiti da, s obzirom na to da Uredba br. 1215/2012 u odnosima između država članica, uz iznimku Kraljevine Danske, sada zamjenjuje Konvenciju iz Bruxellesa, tumačenje Suda koje se tiče te konvencije vrijedi i za ovu uredbu, kada se njezine odredbe te odredbe Konvencije iz Bruxellesa mogu smatrati „istovrsnima”. Kao što to proizlazi iz uvodne izjave 34. Uredbe br. 1215/2012 treba se osigurati kontinuitet u primjeni između Konvencije iz Bruxellesa i ove uredbe (vidjeti, u tom smislu, presudu od 18. listopada 2011., Realchemie Nederland, C-406/09, EU:C:2011:668, t. 38.).

24 Što se tiče područja primjene Uredbe br. 1215/2012, valja smatrati da se članak 1. stavak 2. točka (a) potonje podudara s člankom 1. drugim podstavkom točkom 1. Konvencije iz Bruxellesa te da su te dvije odredbe sastavljene na sličan način.

25 Posljedično se valja pozvati na sudsku praksu Suda koja se odnosi na članak 1. drugi podstavak točku 1. Konvencije iz Bruxellesa te preciznije na presudu od 27. ožujka 1979. de Cavel (143/78, EU:C:1979:83).

26 U toj je presudi Sud ispitivao je li spor koji se odnosi na zaštitnu mjeru nad imovinom, u okviru postupka razvoda, obuhvaćen Konvencijom iz Bruxellesa, zbog imovinskog karaktera predmetne mjere.

27 Sud je istaknuo da su, zbog specifičnosti pojedinih područja kao što su status ili pravna sposobnost fizičkih osoba, imovinska prava proizašla iz bračnog odnosa, oporuke i nasljeđivanja, sporovi koji se odnose na ta područja isključeni iz područja primjene Konvencije iz Bruxellesa (presuda od 27. ožujka 1979., de Cavel, 143/78, EU:C:1979:83, t. 6.).

28 Sud je presudio da pojam „imovinska prava proizašla iz bračnog odnosa" iz članka 1. drugog podstavka točke 1. Konvencije iz Bruxellesa podrazumijeva ne samo imovinska prava koja su neka nacionalna zakonodavstva osnovala posebno i isključivo u slučaju braka nego i sve imovinske odnose koji proizlaze neposredno iz bračne veze ili njezina prestanka (presuda od 27. ožujka 1979. de Cavel, 143/78, EU:C:1979:83, t.7.).

29 Sud je zaključio da se sporovi koji se odnose na imovinu bračnih drugova tijekom brakorazvodne parnice mogu, ovisno o okolnostima, odnositi na ili se naći usko povezanima s prvom kategorijom, tj. s pitanjima koja se odnose na status osoba, drugom kategorijom tj. s imovinskim odnosima između bračnih drugova koji proizlaze neposredno iz bračne veze ili njezina prestanka, trećom kategorijom tj. s imovinskim odnosima koji postoje između njih, ali nepovezano s brakom te da samo oni sporovi koji se odnose na posljednju kategoriju ulaze u područje primjene Konvencije iz Bruxellesa, dok oni koji se odnose na prve dvije moraju biti isključeni iz primjene (presuda od 27. ožujka 1979. de Cavel, 143/78, EU:C:1979:83, t. 7.).

30 Iz toga slijedi da, kad se radi o sporu između bivših bračnih drugova koji se odnosi na podjelu pokretnine stečene tijekom braka, iako se taj spor odnosi na imovinske odnose koji izravno proizlaze iz prestanka braka, takav spor nije obuhvaćen područjem primjene Uredbe br. 1215/2012, nego drugom kategorijom navedenom u ranijoj točki.

31 Usto, treba dodati da, iako Uredba (EZ) br. 2201/2003 Vijeća od 27. studenoga 2003. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u bračnim sporovima i u stvarima povezanim s roditeljskom odgovornošću, kojom se stavlja izvan snage Uredba (EZ) br. 1347/2000 (SL 2003., L 338, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 3. str. 133. i ispravak SL 2014., L 46, str. 22.) na temelju svog članka 1. stavka 1. točke (a) obuhvaća građanske stvari koje se odnose na razvod, primjenjuje se samo na, kao što to proizlazi iz uvodne izjave 8., raskid bračne veze, s iznimkom pitanja kao što su razlozi razvoda, posljedice braka na imovinska pitanja ili bilo koje druge pomoćne mjere.

32 Posljedično, valja odgovoriti na postavljena pitanja na način da članak 1. stavak 2. točku (a) Uredbe br. 1215/2012 treba tumačiti u smislu da spor, kao što je onaj u glavnom postupku, koji se odnosi na podjelu pokretnine koju su tijekom braka stekli bračni drugovi državljani jedne države članice, ali s domicilom u drugoj državi članici, nakon donošenja odluke o razvodu, nije obuhvaćen područjem primjene te uredbe, nego je obuhvaćen područjem stvarnih prava koja proizlaze iz bračnog odnosa te, stoga, iznimkama propisanim člankom 1. stavkom 2. točkom (a).

Troškovi

33 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka.

Slijedom navedenoga, Sud (šesto vijeće) odlučuje:

Članak 1. stavak 2. točku (a) Uredbe (EU) br. 1215/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2012. o [sudskoj] nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima, treba tumačiti u smislu da spor, kao što je onaj u glavnom postupku, koji se odnosi na podjelu pokretnine stečene tijekom braka između dvoje bračnih drugova državljana jedne države članice, ali s domicilom u drugoj državi članici, nakon donošenja odluke o razvodu, nije obuhvaćen područjem primjene te uredbe, nego je obuhvaćen područjem stvarnih prava koja proizlaze iz bračnog odnosa te, stoga, iznimkama iz članka 1. stavka 2. točke (a).

Potpisi